

Nog negen maanden

Colofon

ISBN: 978 90 8954 703 3

1e druk 2014

© 2014, Kees Santbergen

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Nog negen maanden

Kees Santbergen

Altijd weer twijfel ik erover of ik overtuig. Zo ook gisteren, terwijl ik vertelde hoe Wenneke en ik net in Istanbul waren geland en wachtten op onze koffers toen de telefoon rinkelde en Brechjes vriend vertelde dat ze dood was. Als ik voor mijn publiek mijn verhaal vertel, hoor ik in mijn hoofd zijn stem, steeds opnieuw. Telkens weer raak ik van slag. Misschien heeft mijn relaas daarom toch overtuigingskracht. Ik blijf immers gevraagd worden om het verhaal van Brechjes dood aan hulpverleners te presenteren. Het is vrijetijdswerk, naast mijn baan als onderwijsinspecteur.

‘Hoe ging het gister?’ vraagt Erwin, die op deze eerste donderdag in januari mijn werkkamer in Utrecht binnenloopt.

‘Het verrast me hoe ik er na zoveel jaren nog steeds zo emotioneel onder ben,’ antwoord ik. ‘Voor een volle zaal moet ik toch telkens weer mijn best doen om mezelf in de hand te houden.’

‘Ja, jongen,’ zegt Erwin, ‘ik zou er niet verbaasd over zijn dat dat soms weer opspeelt.’

Erwin en ik, net over de zestig, behoren bij de onderwijsinspectie tot de seniorengarde. We ogen jonger en zien er vitaal en gezond uit. We zijn op het werk elkaars vertrouweling.

Terwijl Erwin tegen me praat, rijd ik met mijn stoel wat naar achteren en pak uit de onderste lade een dossiermap.

‘Au!’ roep ik uit. Ik voel een forse pijn pal onder mijn ribbenkast.

Erwin kijkt me met gefronste wenkbrauwen aan.

‘Jeetje, dat was een forse steek,’ zeg ik en kijk Erwin verdwaasd aan. ‘Zoiets heb ik nog nooit eerder gehad.’

Ik rijd mijn stoel terug naar mijn bureau en masseer voorzichtig de pijnlijke plek.

‘Ouderdom komt met gebreken,’ zegt hij.

‘Laten we het daar maar op houden,’ zeg ik, maar ik vraag me af of dit daar wel mee te maken heeft.

‘Ik wil je graag even consulteren over hoe we volgende week het programma met jouw presentatie het best kunnen aanpakken,’ zegt hij. Gelukkig doet hij alsof er niets aan de hand is.

Hij kijkt alsof hij het het liefst vandaag nog zou willen. Alle zeventig inspecteurs en analisten moeten in de startblokken voor een nieuwe aanpak van het onderwijstoezicht. Hij is verantwoordelijk voor het opleidingsprogramma en ik om het spits af te bijten.

‘Goed,’ zeg ik, ‘laten we dat maar meteen doen.’

Ik probeer me te concentreren op wat Erwin voorstelt, maar de steek voelt pijnlijk na, vooral in mijn hoofd. Zou het van een tijdje terug komen, toen ik me tegen de rand van het bureau stootte? Dan had ik daar toen toch meer last van moeten hebben. Ik heb weleens een pijntje hier en daar, dat brengt onze leeftijd nu eenmaal met zich mee. Daar heeft Erwin wel gelijk in. Maar voor zover ik me kan herinneren, heb ik zoiets nooit eerder gevoeld. Als we klaar zijn, aarzelt Erwin om de kamer uit te lopen. In de deuropening draait hij zich om.

‘Nu ik je toch zie,’ zegt hij. ‘Ik sprak Maaïke kortgeleden in het bedrijfsrestaurant en ik vroeg zo eens langs mijn neus weg hoe het met haar gaat.’

Hij is een van de weinigen die regelmatig bij andere collega’s informeert hoe het met hen gaat, ook buiten hun werk,

maar met wat hij dan te horen krijgt, weet hij meestal geen raad.

‘Uit wat ze mij vertelde, leid ik af dat zij erg op jou gesteld is.’ Erwin is geen olifant die door de porseleinkast wandelt, hij is eerder behoedzaam om geen scherven te maken.

‘Weet jij daarvan?’

Ik ontwar de draden van de adapter van mijn laptop, die ik nog niet heb aangesloten. Ik hoop dat ik na onze uitschieter duidelijk genoeg was naar Maaïke, over wat zij van mij kan verwachten.

‘Ze heeft veel waardering voor me omdat ik haar mentor was,’ antwoord ik terwijl ik de stekker in het stopcontact steek en de muis en het toetsenbord aansluit.

‘Ze heeft me niet alles verteld, denk ik,’ zegt Erwin. ‘Maar als ik afga op hoe ze over jou praat en hoe ze daarbij kijkt, zou ik zeggen dat er meer is dan collegiale genegenheid. Ik wilde je het gewoon even zeggen. Verder kan ik er niet zoveel mee.’

Ik denk aan Maaïkes prachtige diep donkerbruine ogen die lijken te willen zeggen hoezeer ze op mij gesteld is. Ik zie mezelf opveren van haar energie en vrolijkheid, wat ik haar met mijn blik vol genegenheid laat merken. Ik denk aan het gevoel van elkaars warmte als we in een vergadering naast elkaar zitten. Als ik bij Erwin niet te veel vragen wil oproepen, moet ik een eind maken aan dit gesprek, maar mijn nieuwsgierigheid wint het van mijn behoefte om overtuigend te zijn dat er niets aan de hand is.

‘Ik ben benieuwd waarom je me dit vertelt, Erwin.’ Ik kijk wat van hem weg om te voorkomen dat ik iets verraad. Mijn laptop is opgestart. Ik concentreer me op het openen van de programma’s die ik zo meteen nodig heb.

‘Nou ja, ik weet niet of je de blikken van steeds meer collega’s zijn opgevallen als ze jou en Maaïke samen zien?’

‘Mogelijk is mij iets ontgaan, Erwin, want ik weet niet goed waar je het over hebt.’ Terwijl ik dit zeg, krijg ik er een ongemakkelijk gevoel over dat ik tegen hem zit te liegen.

‘Ik wil alleen maar zeggen dat dit me opvalt. Ik zou niet willen dat jij in de problemen komt.’

‘Ja ja.’ Ik veins onverschilligheid. ‘Oké, maar wat is erop tegen als collega’s niet alleen maar formeel en zakelijk met elkaar omgaan?’

Ik onderdruk mijn ongemakkelijke gevoel en sla geconcentreerd een paar toetsen aan terwijl ik naar het beeldscherm tuur.

‘Niks, maar informeel met elkaar omgaan, kent een hoop varianten, Anton. Iedereen, jij ook, moet daarin natuurlijk zijn eigen grenzen trekken.’

‘Ja, ja.’ Ik probeer in mijn stem te leggen dat ik het zo wel genoeg vind.

Maaïke en ik zijn blijkbaar in beeld. Ik wil nog iets zeggen om hem gerust te stellen, maar opnieuw schiet er een pijnlijke steek door mijn buik, waardoor mijn lichaam een schokkende beweging maakt.

‘Gaat het?’

‘Ja, maar volgens mij gaat er iets niet helemaal goed,’ zeg ik.

Ik denk erover om me ziek te melden maar besluit toch op kantoor te blijven. De enige keer dat ik me ziek meldde, had ik een hernia. Morgen ga ik naar de huisarts, neem ik me voor. Als ik mijn laptop aan het eind van de middag afsluit en mijn spullen bij elkaar zoek, steekt Erwin nog even zijn hoofd om de deur. Hij kijkt bezorgd.

‘Zal ik je naar huis brengen?’

‘Dank je, ik ga liever met de trein.’ Ik ben onrustig en heb behoefte om alleen te zijn.

Erwin aarzelt maar weet dat aandringen geen zin heeft.

Ik woon in Arnhem, tussen het station en park Sonsbeek, internationaal vermaard om zijn beeldenexposities die er om de paar jaar gehouden worden. Vanaf bijna elk punt heb je een spectaculair uitzicht op het park, waar als enige stad in Nederland koeien grazen op nog geen tweehonderd meter van het centrum. De straten buigen zich sierlijk links- en rechtsom. Vrijstaande villa’s pronken tussen de voornamelijk aaneengesloten herenhuizen, waaronder het onze. Zo’n beetje elk huis of groepje huizen is ontworpen door een andere architect. Daarom zien ze er allemaal anders uit. Er wonen kunstenaars, advocaten zonder borden in de voortuin, ingenieurs, wetenschappers, architecten die hun huis niet zelf ontwierpen, medisch specialisten, stedenbouwkundigen, ondernemers, gepensioneerden. Ik zeil de straat uit naar beneden, het park langs, op weg naar de huisarts. Ik vergat een afspraak te maken voor een consult, maar ik waag het erop.

Streepjes wachtkamer schijnen door het geribbelde glas. Naast de voordeur huizen twee assistenten. Hun hokje past zeker vier keer in de spreekkamer. De ene assistente is van middelbare leeftijd, de andere is midden twintig. De jonge assistente, in een eenvoudig lichtblauw shirt dat net genoeg van haar forse boezem verbergt, heeft met haar molligheid een gezellige uitstraling. Vanuit haar iets te krappe stoel, die staat ingeklemd tussen een grijze ijzeren kast achter haar en het bureaublad, staat ze me te woord.

‘Ik vergat een afspraak te maken, maar ik had gisteren en

vanochtend zo'n forse steek in mijn buik dat ik maar meteen hiernaartoe ben gekomen,' zeg ik. 'Het zou fijn zijn als de dokter er vanochtend even naar kan kijken.' De assistente kijkt op haar scherm.

'Dat gaat niet lukken. De hele dag zit vol,' zegt ze gedicteerd.

Het spreekuur is begonnen. Patiënten komen en gaan. Er staan er drie achter mij om zich te melden. In het geheel niet door mij of wie dan ook verstoord, praat de andere assistente in haar microfoonje en beweegt ondertussen ritmisch klikkend haar muis heen en weer terwijl ze de ene na de andere beller in de wacht zet.

'Het was een forse steek,' herhaal ik. Ik wijs naar de plek onder mijn ribbenkast en probeer mijn ernstige inspecteursgezicht op te zetten, waarmee ik de aandacht van schoolbestuurders pleeg te vangen als die net denken dat ze van me af zijn.

'Oké, ik overleg even.' Ze verdwijnt achter de twee deuren die als een sluis de spreekkamer van de wachtkamer scheiden. Als ze terug is, zegt ze: 'Het zijn waarschijnlijk darmkrampen, zegt de dokter. U kunt het nog even aanzien. Als het volgende week niet voorbij is, moet u terugkomen.'

'Het is zeker géén darmkramp,' zeg ik stellig. 'Het is geen pijn die komt en gaat, en het zit hier boven.'

Ik probeer mijn vriendelijkste lach en wijs opnieuw naar de bewuste plek, preciezer dan de eerste keer. De assistente knikt begrijpend.

'Kan er misschien een kort consult tussendoor? Elk moment wil ik er vandaag voor terugkomen als dat nodig is.'

'Oké, ik overleg nog een keer.'

Inmiddels groeit de rij achter mij tot zes patiënten. Hoewel ze blijft glimlachen, klinkt het minder van harte dan

de eerste keer. Ze stoort de huisarts niet graag, vermoed ik, en zeker niet voor een tweede keer.

Als ze weer terug is, meldt ze opgelucht, alsof ze een prestatie verrichtte die ze van zichzelf niet voor mogelijk houdt, dat ik tussen twee consulten door kan. Ze is nu van me af en kan de andere patiënten helpen. Het kan nog een uurtje duren, denkt ze.

‘Heel fijn,’ zeg ik opgelucht.

Ik geneer me voor mijn drammerigheid. Schielijk schuifel ik de wachtkamer in. Patiënten zitten op de harde, donkerbruin geverniste lattenbanken, die ooit in een zuinige en sombere bui zijn aangeschaft. Iedereen heeft de jas nog aan, want het is fris. En stil. De meesten kijken naar de grond of wat voor zich uit. Waar zouden ze aan denken? Waar zouden ze voor komen? Tegenover me gaat een meisje zitten van tegen de twintig. Haar zwarte overjas is open maar ze houdt hem met beide handen dicht, dicht tegen zich aan. Haar krullende haar tot op haar schouders is verward. Onverstoord kijkt ze naar haar knieën, met haar bovenlichaam wat naar voren hellend. Ze lijkt somber. Misschien is ze depressief of zelfs suïcidaal. Ik hoop voor haar dat mijn huisarts ermee om weet te gaan.

Vroeger ging een zoemer af als de volgende patiënt aan de beurt was. Hij hangt er nog steeds, als een luidspreker aan een minaret, maar hij wordt niet meer gebruikt. Een kolosale tv ernaast kijkt schuin naar beneden. Het scherm staat op zwart en laat de patiënten aan hun lot over. Speelgoed ligt onaangeraakt in een grote plastic bak, waaronder een plastic hijskraan. Hij lijkt op mijn ijzeren hijskraantje waarmee ik als kleuter ’s zomers in het piepkleine tuintje achter ons rijtjeshuis erwten verplaatste. Van een soepkom naar de laadbak van een houten vrachtwagentje en weer terug,

totdat mijn moeder me voor het eten naar binnen riep. Ik zou nu wel net zo zorgeloos willen zijn als ik toen was. Ik schrik van een te luid Mozartdeuntje, dat een jonge zwangere vrouw rechts van mij gehaast naar haar oor brengt terwijl ze tussen de revers van haar jas wegstroopt. Ze kijkt niet op als een man in antraciet krijtstreepkostuum met lichtblauwe Windsorgeknoppte stropdas zich met een zakelijk klinkend goedmorgen in de hoek van de wachtkamer posteert. Zou hij eerder aan de beurt zijn dan ik? Hij lijkt te gezond voor een bezoek aan de huisarts. Wat zou hij mankeren? Zou hij net als ik een aantal jaren geleden een verwijfsbriefje voor een sterilisatie komen halen? Een oude man komt de spreekkamer uit. Zonder dat de volgende patiënt naar binnen mag, gaat de deur weer dicht. Na een tijdje hoort de kostuumman zijn naam. Hij staat op en beent in zes passen de spreekkamer in. Hopelijk is hij snel klaar.

De afgelopen dertig jaar is de wachtkamer niet meer opgeknapt, alsof elke patiënt al is opgegeven. De muren zijn tot op schouderhoogte gitzwart betegeld. De vloerbedekking is groezelig bruin en toont grijze slijtageplekken waar het meest is gelopen. Het prikbord achter de zwangere vrouw is van zachtboard. Zonlicht verbleekt de felle kleuren van de foldertjes die er met punaises aan vastgeprikt zitten. Onderaan hangt voor mensen die dood willen een oproep om een alarmnummer te bellen. Je ziet het niet als iemand er met zijn rug tegenaan zit. Ik herinner me nu ook weer mijn bezoek een jaar of wat geleden. Mijn huisarts vertelde me toen dat hij darmkanker had met uitzaaiingen naar de longen. Een jaar geleden kreeg ik zijn overlijdensbericht. Geruisloos nam een opvolger zijn plaats in, nog jong en onervaren. Hopelijk laat hij me over niet al te lange tijd zijn spreekkamer binnen.

De luide stem van de assistente in de richting van de wachtkamer haalt me uit mijn gemijmer. Ze kijkt mijn kant op.

‘Wilt u dit alvast doen?’ vraagt ze. Triomfantelijk steekt ze een glazen potje hoog in de lucht, alsof ik een hondje ben dat naar een balletje moet springen. Haar ene borst trekt haar T-shirt een beetje omhoog waardoor een reepje bloot zichtbaar wordt, terwijl de andere rustig op zijn plaats blijft. Ik neem het potje van haar over en sluit me op in het toilet tegenover de spreekkamer. Ook nooit opgeknapt. De stortbak met het porseleinen handvat aan een kettinkje hangt er nog steeds, evenals het veel te kleine fonteintje links daarvan, waar mijn handen nauwelijks onder de kraan passen.

Als ik klaar ben, wisselen het meisje in de zwarte jas en ik een blik. Wat doe ik hier? lijkt ze te denken. Ik loop meteen door de spreekkamer in en sta een kwartier later weer buiten. Zonder enig houvast.

‘En, hoe was het bij de huisarts?’ vraagt Wenneke terwijl ze de trap af loopt. Ze kwam meteen naar beneden toen ze me de voordeur hoorde dichtslaan.

‘Mogelijk heb ik nierstenen,’ zeg ik met de fietssleutel nog in mijn hand, ‘maar eigenlijk weet hij er geen raad mee.’

Vandaag werkt Wenneke thuis. Het lijkt erop dat zij onraad ruikt, maar het kan ook toeval zijn. Dat ik ziek van mijn werk naar huis kom, gebeurde nooit eerder. Het valt me op dat ze gespannen is, wat bij haar altijd goed te zien is aan haar naar binnen gekeerde lippen. We leerden elkaar kennen in Amsterdam, toen we verzeild raakten in de studentenbeweging. We zaten in dezelfde actiegroep, we bezochten dezelfde vergaderingen en stencilden pamfletten die we samen hadden geschreven. Al snel aten en sliepen we bij elkaar en ondernamen we buiten de acties om steeds meer dingen samen. De liefde groeide tot iets dat niet meer stuk te krijgen leek.

Mijn ouders hadden me altijd aangemoedigd om door te leren. ‘Zorg dat je kunt werken zonder overall’, hamerde mijn vader er bij mij in. In de eerste oorlogsjaren sjouwde hij in een fabriek aan twee lange stokken vloeibaar ijzer in vuurvaste emmers naar mallen om er kacheltjes van te maken. Ze werden door Duitse troepen aan het oostfront in Rusland op hun rug meegenomen. Na de oorlog was hij kolenboer en later keukenhulp bij de landmacht. Zijn zoon wenste hij al dit soort handenarbeid niet toe. Mij kon het eigenlijk niet zoveel schelen. Maar ik wilde zelfstandigheid en vertrok naar Amsterdam, hoewel ik daar ook vreselijk tegen opzag.

De eerste jaren vond ik verschrikkelijk. Ik woonde alleen in een onbekende stad, kende er niemand en wist niet waaraan ik was begonnen. Ik was er nauwelijks tegen opgewassen, maar ik worstelde me erdoorheen. De colleges vond ik razend interessant. Sartre, Marx, Marcuse, Hegel, Kant, Freud, Rogers, Laing, Habermas, ik verslond het ene boek na het andere. Wenneke en ik stonden samen met duizenden anderen op het Leidseplein oog in oog met de mobiele eenheid bij demonstraties tegen verhoging van het collegegeld en verkorting van de studietijd. We woonden wisselend samen en apart, totdat we in Arnhem een huis kochten nadat we allebei een baan vonden.

Twee keer balanceerde ons huwelijk op het randje van de afgrond. De eerste keer ging Wenneke vreemd. Ik was verbijsterd en vond het verschrikkelijk dat ze me afwees, zo ervoer ik het. Ik vocht voor mezelf en onze relatie. Nadat we er een flinke ruzie over hadden, zette ze een punt achter haar liefdesavontuur. Een paar jaar later raakte ik smoorverliefd. Gek genoeg vond ik dat dat moest kunnen, verblind als ik was voor de gevolgen. Als ik het niet had gestopt, zou alles wat we hadden opgebouwd in het niets verdwijnen. Ik koos voor Wenneke. Een paar jaar later kregen we onze kinderen, eerst Brechje en drie jaar later Oscar. We waren een gelukkig gezin, met ups en downs die we altijd weer te boven kwamen. Nu is er niets dat onze relatie op de proef stelt, of het zou Maaïke moeten zijn.

‘Ik ga meteen naar het ziekenhuis voor een foto van de buik en de borst,’ zeg ik tegen Wenneke. ‘Straks kan ik bij hem langs voor de uitslag en volgende week wordt een echo gemaakt.’

‘Ik ga met je mee,’ zegt Wenneke.

‘Nee, dat hoeft niet. Kan altijd nog,’ zeg ik terwijl ik de buitendeur al open heb.

Kort na Brechjes dood, acht jaar geleden, waar ik nu ineens aan moet denken, kleurde Wennekes donkerblonde

haar tot op haar schouders op slag grijs. Nu trekken er ook twee verticale rimpels tussen haar wenkbrauwen, de ene wat dieper dan de andere.

Op mijn fiets zoef ik weer naar beneden. Ik neem door het park een aantal bochten en rijd dan omhoog. Daar staat ziekenhuis Het Oosten in het groen, als een ruimteschip dat op een verkeerde plek is geland. In de wachtkamer van radiologie realiseer ik me dat ik hier zeven jaar geleden voor het laatst was, met een acute blindedarmontsteking. Ik moet denken aan de man die toen naast mij lag, hij was al dertien keer geopereerd. Wat hij erover vertelde, was een ingewikkeld verhaal. Ik kan het niet eens meer navertellen, wel nog dat hij het in heldere woorden had over zijn bijna-doodervaring. Hij zag een lichtgevende, spiraliserende mandala van menselijke zielen. Het was schitterend, voelbaar en verleidelijk. Ver daarin stond zijn vader. 'Jouw leven is nog niet klaar,' had hij tegen hem gezegd. Wat zou mijn vader zeggen? Het wordt tijd dat je bij me langskomt, want ik heb je nog een hoop te zeggen? Of: jouw leven is nog lang niet af, dus maak dat je wegkomt en ga terug naar Wenneke en Oscar. Terwijl ik wat verwijl aan gene zijde roept een verpleegster. De foto is binnen tien minuten gemaakt.

Aan het eind van de middag zit ik weer tegenover de huisarts, op het randje van de stoel, opgeblazen van de zenuwen. De foto staat inmiddels op zijn computer. Hij vertelt dat er inderdaad nierstenen zitten, maar dat we de echo nog moeten afwachten voordat er iets definitiefs te zeggen valt. Op weg naar huis denk ik aan mijn studententijd, toen ik op een Grieks eilandje op het strand lag te rollen van de pijn. De hitte was verzegend. In drie weken droogde ik compleet

uit. Een boerin bracht mij op haar ezel naar het haventje, waar een boot op het punt stond te vertrekken. Ik kon nog net mee. Bij een spoedeisende hulp in Athene bleek dat gruis in mijn urinewegen de pijn had veroorzaakt. Nu zit de pijn heel ergens anders, en te weinig gedronken heb ik zeker niet.

‘Nou zeg. Eerst darmkrampen, nou nierstenen,’ zegt Wenneke als ik thuis ben en ik haar vertel wat de huisarts denkt. ‘Maar goed dat je je niet door die assistente liet afpoeieren.’

‘De echo moet uitsluitsel geven of er ook nog wat anders aan de hand is,’ zeg ik.

Ik geloof niets liever dan dat ik nierstenen heb, maar het lukt me niet.

In het weekend ben ik niet fit en uit mijn ritme, niet gewend om onder doktersbehandeling te zijn. De regelmaat in mijn leven waarop ik zo gesteld ben, raakt in de war. Toch, of misschien wel juist daarom ben ik van plan om maandag naar het werk te gaan. Wenneke dringt erop aan om thuis te blijven, ook al weet ze dat ik van mijn werk houd.

In een van de glaswandige vergaderruimtes op het hoofdkantoor, die aan de buitenkant lijken op aan elkaar geschakelde aquaria, heet ik iedereen van mijn projectteam welkom, onder wie Maaïke. Ik zeg dat ik niet helemaal fit ben en nierstenen heb, maar dat verder alles goed is en dat ik morgen meer zal weten. Ik zeg het zo dat iedereen snapt dat ik het er niet over wil hebben. Als Wenneke me hier zou zien zitten, zou ze met haar vinger naar haar voorhoofd wijzen. Ik stoom door zodat de bijeenkomst niet langer duurt dan strikt nodig is. Op het eind wisselen Maaïke en ik een blik, die voor wie het zien wil meer betekent dan alleen een groet

tussen collega's. Ik moet denken aan toen zij zich anderhalf jaar geleden in de selectiecommissie presenteerde. Ik was meteen van haar onder de indruk. Ze toonde zich energiek en kordaat, iemand die zich ook door haar aantrekkelijkheid en elegantie in moeilijke situaties goed staande zou houden. Alleenstaand en tegen de dertig, las ik in haar cv. We gaan regelmatig samen in scholen op onderzoek. Onze gesprekken in de pauzes en op weg naar huis in de trein zijn altijd persoonlijk. We wonnen al snel elkaars vertrouwen. Op een keer raakten we in de trein aan de praat over haar relatie met haar vader. 's Middags vertelde een docent over een meisje in zijn klas dat als enige al een tijd slecht presteerde. Hij dacht omdat ze werd gepest, maar eerder nog omdat haar vader onverwacht was overleden.

'Hopelijk was haar vader net als de mijne,' vertelde Maaïke. 'Hij was mijn grote, lieve beer, tegen wie ik als klein meisje altijd aan kroop wanneer ik me klote voelde als ik op school weer eens gepest was. Door zo'n vast groepje, weet je wel. Niet één keer, maar bijna elke dag.'

Ze keek me aan om te peilen of ik het horen wilde.

'Ja, ga eens door,' zei ik. 'Ik ben benieuwd.'

'Daarna was ik altijd enorm opgelucht. Hij gaf me handige tips voor wat ik het beste doen kon. Het allerfijnste was dat hij goed luisterde. Maar van de ene op de andere dag was hij er niet meer. Hij overleed na een frontale botsing met een spookrijder.' Ze pulkte wat aan haar trui en keek bedroefd naar buiten, waar de autoweg parallel loopt aan de spoorbaan. 'Ik was zeventien. Ik werd depressief, wat een halfjaar duurde. Misschien heeft dat meisje daar nu ook wel last van.'

Ik had het idee dat Maaïke nog veel meer over zichzelf wilde vertellen, maar de trein stopte en ze stapte uit, terwijl ik nog verder moest.

Als ik na de bijeenkomst van mijn projectgroep op weg ben naar de buitendeur, met de lieve glimlach van Maaïke nog op mijn netvlies, loop ik toevallig Saar tegen het lijf, die voorstelt om in haar kamer te gaan zitten. Saar, onze directeur, had me gevraagd om de presentatie te houden. We zouden het er nu over hebben, maar ik ben het blijkbaar vergeten.

Met mijn teamleider erbij nemen we in haar viskom mijn verhaal door. De collega's moeten over het nieuwe toezicht worden geïnformeerd en een aantal ook nog geënthousiasmeerd, want er is veel weerstand tegen weer een verandering. Ze vindt mij daarvoor de uitgelezen figuur.

‘Jouw presentatie moet perfect zijn, Anton,’ zegt ze. ‘Er staat heel wat op het spel.’

Als we klaar zijn, vertel ik over mijn nierstenen en zeg zo snel mogelijk naar huis te willen. Het gaat tegen mijn natuur in om af te haken, maar ik ben toch echt te beroerd om nog een minuut langer te blijven.

Met in mijn maag een brok samengebalde onzekerheid schuifel ik de volgende dag door een reusachtige draaideur het grote glazen ziekenhuis binnen. Ik kom in een immense vierkante hal. Wenneke wilde meegaan. Ik kon haar niet goed uitgelegd krijgen waarom ik dat nu niet wil. Ze kan haar teleurstelling nauwelijks verbergen. Ik bedenk te laat dat ik haar er ook een plezier mee had kunnen doen.

Ik ben een halfuur te vroeg en heb daardoor de tijd om de omgeving op me te laten inwerken. De grijze skaileren banken zitten comfortabel. De ruimte lijkt op de entree van schoolgebouwen, waarvan ik er de afgelopen jaren veel zag en die steeds minder van bankgebouwen zijn te onderscheiden. Het was ons niet toegestaan om onderzoek te doen naar de bouwambities van megalomane bestuurders of naar de hoogte van hun bonussen. Nu ben ik zelf object van onderzoek. Zouden medici om een of andere reden bepaalde zaken ook niet mogen onderzoeken of hun patiënten iets vertellen? Ik mis Wenneke. Ik had het met haar willen hebben over de mogelijke uitkomsten van het onderzoek of wat dan ook.

Ik kijk naar de grillige metaalstrengen die in diverse kleuren met dunne kabels aan het glazen dak hangen. Ze proberen de nutteloze leegte te verhullen. Niemand kan de kaarten, bloemen en fruitmanden in hun veelkleurige opdringerigheid ontgaan. Hoog tegen het glazen dak hangen vier ballonnen, die als cadeautjes aan de bedden van zieke kinderen zijn ontsnapt. In drie hoeken van de vierkante hal begint een aantal routes, aangewezen met groen genummerde bordjes. Mijn oog valt op 'urologie'. Links daaronder hangt een glazen vitrine met kleibeeldjes van zo'n tien cen-